

ખેડૂતોપયોગી
સંશોધન
ભલામણો-૨૦૧૭

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરી
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી
નવસારી-૩૮૬ ૪૫૦

નોરોજી-સ્ટોનહાઉસ ફળમાખી ટ્રેપ

દક્ષિણ ગુજરાતના મુખ્ય ફળપાકો જેવા કે કેરી, ચીકુ, કેળા, સફેદ જાબું, તડબૂચ, શકકર ટેટી તથા વેલાવાળી શાકભાજી જેવા કે કારેલાં, ગીલોડાં, પરવળ, દૂધી, કંટોલા, ગલકા, તૂરીયાં, કાકડી, ચીભડાં અને કેળાંનાં પાકમાં ફળમાખી આશરે ૨૦ થી ૪૦ ટકા નુકશાન કરે છે. તેના નિયંત્રણ માટે રાસાયણિક જંતુનાશક દવાઓનો છંટકાવ કરવો હિતાવહ નથી. નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીનાં વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા આ ફળમાખીનું ખુબ સહેલાઈથી નિયંત્રણ કરી શકાય તેવું “નોરોજી-સ્ટોનહાઉસ ફળમાખી ટ્રેપ બનાવવામાં આવેલ છે. આ ટ્રેપ ૫-૬ મહિના સુધી ફળમાખીનું નિયંત્રણ કરી શકે છે. પ્રતિ હેક્ટરે -૧૦/ એકરે-૪ / વિઘે -૩ ટ્રેપ મુકીને ફળમાખી જેવી જીવાતને કાબુમાં લઈ શકાય છે. આ ટ્રેપ મેળવવા માટે નીચેના સરનામે સંપર્ક કરવો. ફળપાક માટે રૂા. ૪૫/- અને વેલાવાળી શાકભાજી માટે રૂા. ૬૫/- ની કિંમતે મેળવી શકાય છે. સામુહિક ધોરણે ખેડૂતો આ ટ્રેપનો બહોળા વિસ્તારમાં એક સાથે ઉપયોગ કરે તો તેના પરિણામો ઘણાં જ સુંદર મળી શકે છે.

—: ફળમાખી ટ્રેપ મેળવવા માટે :-

પ્રાધ્યાપક અને વડા (કિટકશાસ્ત્ર)

બાગાયત કિટકશાસ્ત્ર વિભાગ,

અસ્પી બાગાયત-વ-વનિય મહાવિદ્યાલય,

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,

ફોન: ૦૨૬૩૭-૨૮૨૧૪૪

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૭

સંકલન

ડૉ. જી.બી. કાલરીયા

પ્રકાશક

ડૉ. જી.આર. પટેલ
વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી-૩૮૬ ૪૫૦

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૭

પ્રકાશન વર્ષ : ૨૦૧૭

પ્રત : ૫૦૦

પ્રકાશક : ડૉ.જી.આર.પટેલ
વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી
નવસારી-૩૯૬ ૪૫૦

યુનિવર્સિટી પ્રકાશન નં. : ૬૯/૨૦૧૭-૧૮

મુદ્રક : એશિયન પ્રિન્ટરી
ભૂતની આંબલી પાસે,
તલાટી હોલ પાસે, રાયપુર,
અમદાવાદ - ૦૧
ફોન: ૦૭૯-૨૨૧૪૮૮૨૬

કુલપતિ
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી - ૩૮૬ ૪૫૦

સંદેશ

કોઈપણ ક્ષેત્રના વિકાસ માટે સંશોધન એ અતિ આવશ્યક બાબત ગણાય છે. હવામાનની બદલાતી પરિસ્થિતિમાં કૃષિના નવા સંશોધનોની જરૂરીયાત ઉભી થાય છે અને વર્તમાન સમયના સંશોધનો આવનાર ભવિષ્ય માટે જુના થઈ જાય છે, તેથી નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં વિવિધ વિભાગો દ્વારા કૃષિ, બાગાયત, વન્ય, પશુપાલન, મત્સ્યપાલન, કૃષિ ઈજનેરી, કૃષિ બજાર વ્યવસ્થા અને તેને સંલગ્ન વ્યવસાયોના વિકાસ માટે સંશોધનની પ્રક્રિયા અવિરત પણે ચાલુ રહે છે. આ સંશોધન પ્રક્રિયાના અંતે યુનિવર્સિટીના વિવિધ સંશોધન કેન્દ્રો દ્વારા મળેલ ભલામણો ખેડૂતોના ઉપયોગ માટે ગુજરાતી ભાષામાં દર વર્ષે તૈયાર કરવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૧૭ દરમિયાન થયેલ સંશોધન ભલામણોને "ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૭" પુસ્તિકા રૂપે બહાર પાડવામા આવી રહેલ છે, જે ખેડૂતો ઉપરાંત સમગ્ર રાજ્યમાં કૃષિ સંલગ્ન વિભાગ અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓને પણ ઉપયોગી અને માર્ગદર્શક બની રહેશે.

આ ખેડૂતોપયોગી પુસ્તિકા તૈયાર કરવા બદલ સંલગ્ન તમામ કૃષિ વૈજ્ઞાનિકો તેમજ માહિતી સુવ્યવસ્થિત રીતે સંકલન કરનાર વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરીને પ્રશંસનીય કામગીરી બદલ બિરદાવું છું.

(સી.જે. ડાંગરીયા)

કુલપતિ

સંશોધન નિયામક
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી – ૩૯૬ ૪૫૦

સંદેશ

આપણે સહુ જાણીએ છીએ કે, કોઈપણ ક્ષેત્રનો વિકાસ તે ક્ષેત્રમાં થયેલ સંશોધન ઉપર આધારિત હોય છે. તે પ્રમાણે કૃષિ અને તેને સંલગ્ન વ્યવસાયોનાં વિકાસ માટે પણ સંશોધન કાર્ય ખુબ જ જરૂરી છે. નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીના કાર્યક્ષેત્રના નવસારી, વલસાડ, ડાંગ, તાપી, સુરત, ભરૂચ અને નર્મદા જિલ્લાઓ ખાતે કાર્યરત વિવિધ સંશોધન કેન્દ્રો, ખેતી અને તેને સંલગ્ન ક્ષેત્રોને આવરી લઈ વિવિધ પ્રકારના સંશોધનના અખતરાઓ ગોઠવી વિવિધ સંશોધનો હાથ ધરે છે. આ સંશોધન કાર્ય હેઠળ ચાર થી પાંચ વર્ષ સુધી ચાલતા અખતરાઓના સફળ પરિણામો અલગ તારવીને તેની સમીક્ષા કરવા સંશોધનોની પેટા સમિતિઓની બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવે છે. ચર્ચાના અંતે ખેડૂતોને ઉપયોગી થાય તેવા તારણો અલગ તારવવામાં આવે છે. વર્ષ-૨૦૧૭ના આ સફળ તારણોને ખેડૂતોના ઉપયોગ સારું ભલામણ કરવા માટે ૧૩^{મી} સંશોધનોની સંયુક્ત બેઠકમાં રજૂ કરવામાં આવેલ હતા, જેને ખેડૂત સમુદાયના ઉપયોગ માટે "ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો-૨૦૧૭" પુસ્તિકા સ્વરૂપે પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહી છે, ત્યારે હું આનંદ અને ગર્વની લાગણી અનુભવું છું. આ ખેડૂતોપયોગી સંશોધનની ભલામણો દક્ષિણ ગુજરાતના ખેડૂતો અપનાવી તેમના ખેત ઉત્પાદન તેમજ આવકમાં વધારો કરી શકશે. જેનાં પરિણામે રાજ્ય તેમજ રાષ્ટ્રના ખેત ઉત્પાદન તેમજ આવકમાં વધારો થશે.

આ પુસ્તિકા તૈયાર કરવા બદલ સંલગ્ન તમામ વૈજ્ઞાનિકો તેમજ માહિતી સુવ્યવસ્થિત રીતે સંકલન કરનાર વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરીના ડૉ.જી.બી.કાલરીયાને યોગદાન બદલ તેઓને મારા અભિનંદન સહિત બિરદાવું છું.

(એસ. આર. ચૌધરી)
સંશોધન નિયામક

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી,
નવસારી - ૩૮૬ ૪૫૦

સંદેશ

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીના કાર્યક્ષેત્રમાં સમાવિષ્ટ દક્ષિણ ગુજરાતના સાત જિલ્લાઓના સ્થાનિક કૃષિ હવામાનના પરિબળો જેવા કે, તાપમાન, વરસાદ, જમીન, પાણી જેવા કુદરતી સંસાધનોની ઉપલબ્ધતાને ધ્યાને લઈને પાકોની જાતો, ખેતી/પાક પદ્ધતિ, સંકલીત ખાતર વ્યવસ્થા, મૂલ્યવર્ધન, રક્ષિત ખેતી, કૃષિ ઈજનેરી, પશુપાલન, વન્ય પાકો વિ. માટેની વિવિધ તાંત્રિકતાઓ વૈજ્ઞાનિકશ્રીઓ દ્વારા વિકસાવી દર વર્ષે ખેડૂતોના ઉપયોગ માટે સંશોધન ભલામણો તૈયાર કરવામાં આવે છે.

આ સંશોધન ભલામણોની તલસ્પર્શી માહિતી ખેડૂત સમાજના નાનામાં નાના અને છેક છેવાડાના ખેડૂતો સુધી પહોંચે તે અતિ આવશ્યક અને જરૂરી છે. આ માટે યુનિવર્સિટી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ સંશોધન ભલામણોને સરળ ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિધ્ધ કરવાથી ખેડૂતો સમજી શકે અને જયારે ખેતી સંબંધિત પ્રશ્નો ઉદ્ભવે ત્યારે તેનો ઉપયોગ કરી શકે. યુનિવર્સિટીના કૃષિ વૈજ્ઞાનિકોની મહેનતથી વિવિધ પાકોમાં વિકસાવવામાં આવેલ સંશોધન ભલામણોને ગ્રંથસ્થ કરતી પુસ્તિકા "ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો- ૨૦૧૭" પ્રકાશિત કરતાં આનંદ અને ગર્વની લાગણી અનુભવું છું.

આ પુસ્તિકા પ્રસિધ્ધ કરવામાં ડૉ.જી.બી.કાલરીયાએ આપેલ યોગદાનને બીરદાવું છું.

(જી. આર. પટેલ)

વિસ્તરણ શિક્ષણ નિયામક

ખેડૂતોપયોગી સંશોધન ભલામણો ૨૦૧૭

અનુક્રમણિકા

અ.ન.	વિષય	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	ધાન્ય પાકો	૧
૨	કઠોળ પાકો	૫
૩	રોકડિયા પાકો	૭
૪	ફળ પાકો	૧૪
૫	શાકભાજી પાકો	૧૫
૬	ફૂલ પાકો	૧૯
૭	કૃષિ ઈજનેરી	૨૧
૮	મૂલ્યવૃદ્ધિ	૨૨
૯	પશુપાલન	૨૫
૧૦	વન્ય પાકો	૨૭
૧૧	રેશમની ખેતી	૨૯

૧. ધાન્ય પાકો

૧.૧ ડાંગર : જાત જી.એન.આર. ૭

ડાંગરની જાત જી.એન.આર. ૭ નું સરેરાશ ઉત્પાદન ૫૪૭૦ કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટર છે, જે જી.એન.આર. ૨, જી.આર. ૧૧ અને જી.એ.આર. ૧૩ કરતાં અનુક્રમે ૧૩.૦%, ૨૨.૮% અને ૧૨.૪% વધુ છે. આ જાત ટુંકા મધ્યમ દાણાવાળી, વધુ ફુટ ધરાવતી અને એક કંટીમાં વધુ દાણા ધરાવતી સારી ગુણવત્તા ધરાવતી જાત છે. આ જાત ઝાળનો રોગ, ઝાંખા દાણાનો રોગ તેમજ શીથ રોટ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે. આ જાત બ્રાઉન પ્લાન્ટ હોપર્સ સામે પ્રતિકારક છે જ્યારે ગાભમારાની ઈયળ, પાન વાળનારી ઈયળ તથા શીથ માઈટ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ, મુખ્ય ડાંગર સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૨ રોપાણ ડાંગર આધારિત પાક પદ્ધતિ અંગનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા વિસ્તારમાં રોપાણ ડાંગર કરવા ઈચ્છતા ખેડૂતોને ડાંગરની જી.એન.આર.૩ જાતની પસંદગી કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં ડાંગર-મગ પાક પદ્ધતિમાં રવિ ઋતુમાં મગ (સી.ઓ. ૪) ની વાવણી કરવાથી વધારે ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવી શકાય છે.

ડાંગર પછી શિયાળુ મગનો પાક

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૩ બનાના સ્યુડોસ્ટેમ એનરીય સેપનો ડાંગર પાકમાં છંટકાવ અંગેનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતના વધુ વરસાદવાળા રોપાણ ડાંગર કરતા ખેડૂતોને વધુ ચોખ્ખી આવક મેળવવા માટે ડાંગરની લોહ તત્વ સભર જાત જી.એન.આર. ૪ વાવેતર કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં ફુટ અવસ્થાએ ૧% બનાના સ્યુડોસ્ટેમ એનરીય સેપનો છંટકાવ કરવાથી જી.એન.આર. ૪ અને જી.એ.આર. ૧૩ ના ચોખામાં લોહતત્વની માત્રા બાયો ફોર્ટીફિકેશનથી વધારી શકાય છે.

બનાના સ્યુડોસ્ટેમ એનરીય સેપનો ડાંગરના પાકમાં છંટકાવ

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૪ ડાંગરમાં લીફ કલર ચાર્ટ દ્વારા નાઈટ્રોજન વ્યવસ્થાપન માટે યોગ્ય સમય નક્કી કરવો

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદ વાળા વિસ્તારના ખેડૂતોને ડાંગરના પાકમાં વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા માટે ૧૦૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન / હે ૩૦ કિગ્રા ફોસ્ફરસ/હે ૫ ટન બાયોકમ્પોસ્ટ લીફ કલર ચાર્ટના પેનલ નંબર-૪ પ્રમાણે (નાઈટ્રોજન ૨/૫ પાયામાં અને બીજા બે હપ્તામાં લીફ કલર ચાર્ટ પ્રમાણે) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૫ ખરીફ ડાંગરમાં લીલા પડવાશ દ્વારા સંકલિત ખાતર વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં ખેડૂતોએ ચોમાસુ ડાંગરનું નફાકારક ઉત્પાદન મેળવવા માટે ઉનાળામાં ઈકકડ (૨૦:૪૦:૦૦ કિગ્રા ના.ફો.પો. / હે.) નો લીલો પડવાશ કરી ડાંગરના પાકને ભલામણ કરેલા જથ્થાના ૭૫% (૭૫ : ૨૨.૫ : ૦૦ કિગ્રા ના.ફો.પો. / હે.) ખાતર આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે જેનાથી ૨૫ ટકા રાસાયણિક ખાતરની બચત કરી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૬ પિયત ઓરાણ(એરોબીક) ડાંગરમાં નિંદણ અને નાઈટ્રોજન વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં પિયત ઓરાણ (એરોબીક) ડાંગર પકવતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન તથા ચોખ્ખો નફો મેળવવા માટે પાકની વાવણી બાદ ૨૦ અને ૪૦ દિવસે હાથથી બે વાર નિંદામણ સાથે ૩૦ કિલો ફોસ્ફોરસ પાયામાં અને ૧૨૦ કિલો નાઈટ્રોજન/હે ત્રણ હપ્તામાં (૪૦% પાયામાં, ૪૦% ફુટ અવસ્થાએ તથા ૨૦% જીવ પડે ત્યારે) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં મજુરોની તંગી હોય અથવા સતત વરસાદને કારણે હાથથી નિંદામણ શક્ય ન હોય ત્યારે ઓરાણ ડાંગર ઉગ્યા પહેલાં પ્રેટીલાકલોર ૦.૭૫ કિ/હે પ્રમાણે તેમજ વાવણીના ૨૦ દિવસ બાદ બાયસ્પાયરીબેક સોડીયમ સોલ્ટ ૦.૦૫૦ કિગ્રા/હે પ્રમાણે છાંટવી સાથે ૧૨૦ કિલો નાઈટ્રોજન/હે ત્રણ હપ્તામાં (૪૦% પાયામાં, ૪૦% ફુટ અવસ્થાએ તથા ૨૦% જીવ પડે ત્યારે) આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૭ ડાંગરનાં ગાભમારાની ઈયળનાં નિયંત્રણ માટે જંતુનાશક દવાઓની જૈવિક અસરકારકતા

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ડાંગર ઉગાડતા ખેડૂતોને ડાંગરની ગાભમારાની ઈયળના અસરકારક નિયંત્રણ માટે ફલ્યુબેન્ડીયામાઈડ ૨૦ ડબલ્યુ.જી. ૦.૦૦૫% (૨.૫ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લિટર પાણી) અથવા કલોરાન્ટ્રાનીલીપ્રોલ ૧૮.૫ એસ.સી ૦.૦૦૬% (૩.૦ મી.લી. પ્રતિ ૧૦ લિટર પાણી) બે છંટકાવ કરવા. પહેલો છંટકાવ ગાભમારાનો ઉપદ્રવ દેખાય ત્યારે અને બીજા છંટકાવ પ્રથમ છંટકાવ પછી ૧૫ દિવસ બાદ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

વર્ષ	પાક	જીવાત	જંતુનાશક	માત્રા			વેઈટીંગ પીરિયડ (દિવસ)	રિમાર્ક્સ (દવાના અવશેષ)
				સક્રિય તત્વ હેક્ટર	સાંદ્રતા %	પાણીમાં મિશ્રણ		
૨૦૧૭	ડાંગર	ગાભમારાની ઈયળ	ફલ્યુબેન્ડીયામાઈડ ૨૦ ડબલ્યુ.જી.	૧૨૫ ગ્રામ	૦.૦૦૫	૫૦૦ લી.	૩૦	શોધી મર્યાદા નીચે
			કલોરાન્ટ્રાનીલીપ્રોલ ૧૮.૫ એસ.સી	૧૫૦ મી.લી	૦.૦૦૬	૫૦૦ લી.	૪૭	શોધી મર્યાદા

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ, મુખ્ય ડાંગર સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૮ દક્ષિણ ગુજરાતમાં બદલાતી આબોહવાને આધારીત ચોમાસા માટે દાણાની જુવારની વિવિધ જાતોની વાવણી તારીખ આધારીત પરિક્ષણ

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તાર-૨ (ખેત આબોહવાકીય વિસ્તાર-૨)માં દાણાની જુવાર ઉગાડતાં ખેડૂતોને દાણાનું તથા સુકા ચારાનું આર્થિક રીતે પોષણક્ષમ વધુ ઉત્પાદન મેળવવા તથા પાકને સાંઠાની માખી અને સાંઠાના વેધકના ઉપદ્રવથી બચાવવા માટે જુવારની વાવણી ચોમાસુ બેસતા અથવા તેના ૧૫ દિવસનાં સમયગાળામાં કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. દાણાની જુવારની મોડી વાવણી કરવાથી દાણા અને સુકા ચારાનું ઉત્પાદન તથા ચોખ્ખો નફો ઘણો ઓછો મળે છે.

જુવારની વાવણી ચોમાસુ બેસતા

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, મુખ્ય જુવાર સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૧.૯ શિયાળુ જુવારમાં સંકલિત નિંદણ નિયંત્રણ

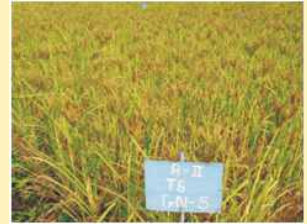

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં શિયાળુ જુવારનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન, ચોખ્ખો નફો મેળવવા તથા અસરકારક નિંદણ નિયંત્રણ માટે વાવણી બાદ બે આંતર ખેડ અને હાથથી નિંદામણ ૨૦ અને ૪૦ દિવસે કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧.૧૦ વરસાદ આધારીત નાગલીની જુદી જુદી જાતોમાં સંકલિત ખાતર વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ભારે વરસાદવાળી કૃષિ હવામાન પરિસ્થિતિ-૧માં ચોમાસાની ઋતુમાં ગુજરાત નાગલી-૫ ની ખેતી કરતાં ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન મેળવવા તથા નફાકારક ખેતી કરવા માટે ૭૫% ભલામણ કરેલ ખાતરની (૪૦:૨૦:૦૦ ના.ફો.પો. કિગ્રા/હે) સાથે વર્મીકમ્પોષ્ટ (૨ ટન પ્રતિ હેક્ટર) નાંખવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, હલકા ધાન્ય સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., વઘઈ]

૧.૧૧ વરસાદ આધારીત વરીના પાકમાં નાઈટ્રોજન અને ફોસ્ફરસનાં જુદાં જુદાં પ્રમાણની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ભારે વરસાદવાળી કૃષિ હવામાન પરિસ્થિતિ—૧માં ચોમાસામાં વરીની (ગુજરાત વરી—૨) ખેતી કરતાં ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને નફો મેળવવા માટે ૪૦ કિગ્રા. ના./હેકટર અને ૨૦ કિગ્રા ફો./હેકટર નાંખવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિકશ્રી, હલકા ધાન્ય સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., વઘઈ]

૨. કઠોળ પાકો

૨.૧ શિયાળુ તુવેર જાત જીટી ૧૦૨ માં વાવણી અંતર અને પોષક તત્વનું વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તાર (કૃષિ આબોહવાકીય વિસ્તાર—૩) માં શિયાળુ તુવેરનું વાવેતર કરતાં ખેડૂતોને તુવેર (ગુજરાત તુવેર ૧૦૨) નું નફાકારક ઉત્પાદન મેળવવા પાકની વાવણી બે હાર વચ્ચે ૬૦ સે.મી. અને બે છોડ વચ્ચે ૨૦ સે.મી. નું અંતર રાખીને કરવાની અને વાવણી સમયે ભલામણ કરેલ ખાતરનો જથ્થો (૨૫:૫૦:૦૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન : ફોસ્ફરસ : પોટાશ પ્રતિ હેકટર) પાયામાં આપવાની સલાહ આપવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન, કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., નવસારી]

૨.૨ મગ: જી.એન.એમ.૬

આ જાત મેહા અને જી.એમ.—૪ નાં સંકરણથી બનાવવા આવેલ છે. જેનું ચોમાસુ અને ઉનાળુ ઋતુનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૯૭૨ કિલો/હેકટર મળેલ છે જે મેહા, જી.એમ. ૪ અને જી.એ.એમ.૫ કરતાં અનુક્રમે ૧૧.૧, ૧૧.૭ અને ૧૩.૭ ટકા

વધારે છે. મગની નવી જાત જી.એન.એમ-૬ નાં દાણાની સાઈઝ મોટી હોય, વધુ બજારભાવ મળે છે તેમજ રાંધવાનાં પણ ઉત્તમ ગુણધર્મો ધરાવે છે. પીળો પંચરંગીયા રોગ સામે પ્રતિકારકતા ધરાવે છે. આમ ઉનાળુ અને ચોમાસું ઋતુમાં સમગ્ર ગુજરાતમાં મગની આ જાતનું વાવેતર કરવા માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ, નવસારી]

૨.૩ રવિ ઋતુમાં સંગ્રહિત ભેજથી બિન-પિયત કાળા મગની ખેતીમાં ખાતર વ્યવસ્થા

દક્ષિણ ગુજરાત વિભાગ-૨ કૃષિ આબોહવાકીય પરિસ્થિતિ-૫ માં સંગ્રહિત ભેજમાં બિન-પિયત રવિ કાળા મગ ઉગાડતા ખેડૂતોને કાળા મગ જી.બી.એમ.-૧નું વધુ ઉત્પાદન અને આવક મેળવવા ૧ ટન વર્મીકમ્પોષ્ટ પ્રતિ હેક્ટર સાથે ૫૦ % ભલામણ કરેલ ખાતર (૧૦:૨૦:૦૦ ના.ફો.પો. પ્રતિ હેક્ટર) અને બિયારણને જૈવિક ખાતરનો (૩૦ મિલિ રાઈઝોબિયમ અને ૩૦ મિલિ પી.એસ.બી. પ્રતિ કિલો બીજ) પટ આપી વાવણી કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, મદદનીશ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ, તણછા]

૨.૪ પાપડી : જી.એન.આઈ.બી.૨૨

આ પાપડીનો રંગ આછો લીલો અને પાપડી વળાંકદાર છે સાથે-સાથે વધુ શર્કરા અને દાણાનું વજન ધરાવે છે. જે દક્ષિણ ગુજરાતનાં બજારમાં વધુ માંગ ધરાવે છે. આ જાત ટુંકાં વેલા ધરાવતી હોય આંતરપાક માટે યોગ્ય છે. પાપડીની નવી જાત જી.એન.આઈ.બી. ૨૨ નું લીલી પાપડીનું ઉત્પાદન ૪૫૦૮ કિલો પ્રતિ હેક્ટર મળેલ છે. જે જી.એન.આઈ.બી. ૨૧ કરતાં ૩૯.૪ ટકા વધારે છે. આ પાપડી રાંધીને ખાવામાં સ્વાદિષ્ટ લાગે છે. આ પાપડીની જાત દક્ષિણ ગુજરાતનાં વિસ્તારમાં મોડા ચોમાસા થી શિયાળુ ઋતુ દરમિયાન વાવેતર કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન, કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., નવસારી]

૩. રોકડિયા પાકો

૩.૧ દક્ષિણ ગુજરાતના બિનપિયત વિસ્તારમાં ગુ.નવસારી કપાસ-૨૬ની વાવેતર માટેની ભલામણ

કપાસની આશાસ્પદ સ્થાયી જાત ગુ.ન.કપાસ-૨૬નું ઉત્પાદન, બિનપિયત પરિસ્થિતિમાં પ્રતિ હેક્ટરે ૧૬૪૦ કિગ્રા મળેલ હતું જે નિયંત્રિત કપાસની જાતો ગુ.કપાસ ૧૬ અને એનએચ ૬૧૫ કરતા અને અનુક્રમે ૨૨.૪ અને ૪૦.૨ ટકા વધુ હતું. ગુ.ન.કપાસ-૨૬ સુકારા અને અલ્ટરનેરીયા લીફ સ્પોટ સામે રોગ મુક્ત માલુમ પડેલ હતી જ્યારે બેક્ટેરિયલ લીફ બ્લાઈટ રોગ સામે પ્રતિકારક માલુમ પડેલ હતી. આ સ્થાયી જાતમાં યુસિયા પ્રકારની જીવાતો અને જીંડવાની ઈયળોનું સંક્રમણ પણ ઓછું નોંધાયેલ હતું, તેથી દક્ષિણ ગુજરાતના બિનપિયત વિસ્તારમાં ગુ.ન.કપાસ-૨૬ ને વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ગુ.નવસારી કપાસ-૨૬

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., સુરત]

૩.૨ ગુજરાત રાજ્યનાં પિયત વિસ્તારમાં ગુ.નવસારી કપાસ—૩૨ની વાવેતર માટે ભલામણ

કપાસની આશાસ્પદ સ્થાયી જાત ગુ.નવસારી કપાસ ૩૨નું ઉત્પાદન પિયત પરિસ્થિતિમાં પ્રતિ હેક્ટરે ૨૨૦૧ કિગ્રા મળેલ હતું જે નિયંત્રિત કપાસની જાતો ગુ. કપાસ ૧૦, ગુ. કપાસ ૧૬, ગુ. કપાસ ૧૮, ગુ. કપાસ ૨૦, ગુ. નવસારી કપાસ ૨૨ અને એલઆરએ ૫૧૬૬ કરતા અનુક્રમે ૧૦૪.૦, ૩૩.૬, ૧૯.૯, ૨૩.૭, ૨૫.૮ અને ૪૦.૭ ટકા વધુ હતું. ગુ.નવસારી કપાસ ૩૨, નિયંત્રિત કપાસની જાતો કરતા મોટા જીંડવા (૪.૭ ગ્રામ) ધરાવે છે. ગુ.નવસારી કપાસ ૩૨ બેક્ટેરિયલ લીફ બ્લાઈટ રોગ સામે મધ્યમ પ્રતિકારક જ્યારે અલ્ટરનેરીયા લીફ સ્પોટ સામે રોગ મુક્ત માલુમ પડેલ હતી. આ સ્થાયી જાતમાં યુસિયા પ્રકારની જીવાતો અને જીંડવાની ઈયળોનું સંક્રમણ ઓછું નોંધાયેલ હતુ, તેથી ગુ.નવસારી કપાસ ૩૨ ને ગુજરાત રાજ્યનાં પિયત વિસ્તારમાં વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ગુ.નવસારી કપાસ ૩૨

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૩.૩ દક્ષિણ ગુજરાતના બિનપિયત વિસ્તારમાં ગુ.નવસારી કપાસ ૨૯ની વાવેતર માટે ભલામણ

દેશી કપાસ(આરબોરીયમ)ની સ્થાયી જાત જી.એન.કોટ. ૨૯ નું બિનપિયત પરિસ્થિતિમાં પ્રતિ હેક્ટરે ૧૪૯૩ કિગ્રા કપાસનું ઉત્પાદન મળેલ હતુ કે જે નિયંત્રિત કપાસની જાત ગુ.કપાસ ૧૯ કરતા ૧૬.૨ ટકા વધુ હતુ. આ જાતમાં યુસીયા પ્રકારની જીવાતોનું પ્રમાણ આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા કરતાં ઓછું નોંધાયેલ હતું. તેથી ગુ.નવસારી

કપાસ ૨૯ ને દક્ષિણ ગુજરાતના બિનપિયત વિસ્તારમાં વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ગુ.નવસારી કપાસ ૨૯

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૩.૪ દક્ષિણ ગુજરાત અને ઉત્તર ગુજરાતના પિયત વિસ્તારમાં વાવેતર માટે ગુ.નવસારી કપાસ સંકર- ૧૮ની ભલામણ

સંકર કપાસ ગુ.ન.કપાસ સંકર ૧૮ એ પિયત પરિસ્થિતિમાં દક્ષિણ ગુજરાત ઝોન ૨ અને ઉત્તર ગુજરાત ઝોન ૪ માં સરેરાશ ૨૩૫૫ કિગ્રા પ્રતિ હેક્ટરે કપાસનું ઉત્પાદન આપેલ હતું, જે નિયંત્રિત સંકર કપાસની જાતો ગુ.ક.સંકર ૧૦, ગુ.ક.સંકર ૧૨ અને ગુ.ન.કપાસ સંકર ૧૪ કરતા અનુક્રમે ૨૨.૩, ૨૪.૪ અને ૧૫.૨ ટકા વધુ માલુમ પડેલ હતું. આ સંકર જાત બેક્ટેરિયલ લીફ બ્લાઈટ સામે પ્રતિકારક માલુમ પડેલ હતી જ્યારે અલ્ટરનેરીયા લીફ અને સુકારા રોગ સામે રોગ મુક્ત માલુમ પડેલ હતી. તેમાં યુસિયા પ્રકારની જીવાતો અને જીડવાની ઈયળોનો ઉપદ્રવ આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા કરતા ઓછો જોવા મળેલ હતો. તેથી સંકર કપાસ ગુ.ન.કપાસ સંકર ૧૮ ને દક્ષિણ ગુજરાત અને ઉત્તર ગુજરાતના પિયત વિસ્તારમાં વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ગુ.ન.કપાસ સંકર ૧૮

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૩.૫ બીટી કપાસમાં કેળાના થડના રસમાંથી બનાવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતરનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતનાં ભારે વરસાદવાળા વિસ્તાર તેમજ દક્ષિણ ગુજરાત વિસ્તારમાં બીટી કપાસની ખેતી કરતા ખેડુતોને વધુ ઉત્પાદન તેમજ ચોખ્ખો નફો મેળવવા માટે પાકને ભલામણ કરેલ રાસાયણિક ખાતર (૨૪૦ કિગ્રા નાઈટ્રોજન/હે.) સાથે કેળનાં થડનાં રસમાંથી તૈયાર કરવામાં આવેલ એનરીય સેપનું ૧ ટકાનું દ્રાવણ અથવા પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ ૩% નું દ્રાવણ નીચે જણાવેલ વિગતે છોડ ઉપર છાંટવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

- પ્રથમ છંટકાવ—ફૂલ ભમરી અવસ્થાએ
- બીજો છંટકાવ પ્રથમ છંટકાવ પછી ૨૦ દિવસે (ફૂલ ખિલવાની અવસ્થાએ)
- ત્રીજો છંટકાવ – બીજા છંટકાવ પછી ૨૦ દિવસે (ઝીડવા બેસવાની અવસ્થાએ)

બીટી કપાસમાં સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતરની અસર

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૬ કપાસની પિયત આધારીત ઘનિષ્ટ વાવેતર પધ્ધતિમાં વાવેતર અંતર અને નાઈટ્રોજન ખાતરનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાત વિસ્તારમાં કપાસના ગીચ વિસ્તાર માટે અનુકુળ જાતનું વાવેતર કરતા ખેડુતોને વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા માટે ૬૦ × ૧૫ સેમી નું અંતર રાખી ૨૨૫ કિલો નાઈટ્રોજન/હે નાં પાંચ સરખા ભાગ કરી ૩૦, ૬૦, ૭૫, ૯૦ અને ૧૦૫ દિવસે આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિકશ્રી(કપાસ), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૩.૭ બીટી કપાસની ખેતીમાં ગુલાબી ઈયળનાં અસરકારક નિયંત્રણ માટે કિટકનાશકનાં છંટકાવનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતના આબોહવાકીય પરિસ્થિતિ ઝોન-૨ના કપાસ વાવતા ખેડુતોને બીટી કપાસની ખેતીમાં ગુલાબી ઈયળનાં અસરકારક નિયંત્રણ માટે નીચે દર્શાવેલ કોઈપણ એક કિટકનાશકના બે છંટકાવ કે જેમાં પ્રથમ છંટકાવ કપાસની વાવણી બાદ ૭૫ દિવસે અને ત્યારબાદ ૧૫ દિવસે બીજો છંટકાવ કરવાની ભલામણ / સલાહ છે.

૧. ઈન્ડોક્ઝાકાર્બ ૧૫.૮ ઈસી ૦.૦૦૭૯% (૫ મીલી / ૧૦ લીટર પાણી) અથવા
૨. એમામેક્ટીન બેન્ઝોએટ ૫ એસજી ૦.૦૦૨૫% (૫ ગ્રામ / ૧૦ લીટર પાણી) અથવા
૩. સ્પીનોસેડ ૪૫ એસસી ૦.૦૧૪% (૩ મીલી/ ૧૦ લીટર પાણી)

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કિટકનાશક), મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., સુરત]

૩.૮ શેરડીની : જાત કો.એન.૧૩૦૭૩ (જી.એન.એસ-૧૦)

શેરડીની જાત કો.એન.૧૩૦૭૩ (જી.એન.એસ-૧૦) જે કો.એન. ૯૧૧૩૨ અને કો.સી ૬૭૧નું ક્રોસ છે અને મધ્યમ મોડી પાકતી જાત છે. જેની ઉત્પાદકતા ૧૪૩.૨ ટન/હે. છે જે કો. ૮૬૦૩૨ કરતાં ૨૪.૩ ટકા વધારે છે. જી.એન. એસ-૧૦ એ વધુ ખાંડની ઉત્પાદકતા(૧૮.૪ ટન/હે.) ધરાવે છે. રાતડા તથા સુકારા સામે મધ્યમ પ્રતિકારક અને ચાબુક આંજીયા સામે પ્રતિકારક છે. આ જાતનો લામ પાક સારો થાય છે અને તેને ચીમળી આવતી નથી અને ઢળી પડતી નથી. આ જાતને દક્ષિણ ગુજરાતનાં શેરડી ઉગાડતા વિસ્તાર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે.

શેરડીની જાત કો.એન.૧૩૦૭૩(જી.એન.એસ-૧૦)

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, મુખ્ય શેરડી સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૯ શેરડીમાં નિંદણ નિયંત્રણ (જાત કો. ૯૯૦૦૪)

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં શેરડીનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવવા તથા અસરકારક નિંદણ નિયંત્રણ માટે રોપણી બાદ બે આંતર ખેડ ૪૫ અને ૯૦ દિવસે તેમજ હાથથી નિંદામણ ૩૦, ૬૦ અને ૯૦ દિવસે કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, સસ્ય વિજ્ઞાન વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૧૦ શેરડી પાકના ઉત્પાદન પર ખેડની અસર તપાસવી

આથી દક્ષિણ ગુજરાતનાં ભારે વરસાદવાળા વિસ્તાર (એઈએસ-૩) માં શેરડી પછી શેરડીનો પાક અપનાવતા ખેડૂતો માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ભારે કાળી જમીનમાં ૧ મીટરના અંતરે અને ૪૫ સે.મી. ની ઉંડાઈએ સબસોઈલર તથા

કલ્ટીવેટરથી ખેડ કરી શેરડીનો પાક લેવાથી સામાન્ય (૨૨.૫ સે.મી.) તથા ઉડી ખેડ (૩૭.૫ સે.મી.)ની સરખામણીએ વધુ ઉત્પાદન તેમજ વધારે સારી આવક મેળવી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કૃષિ ઈજનેરી વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૩.૧૧ શિયાળું દિવેલાની ઉત્પાદકતા ઉપર ટપક સિંચાઈ દ્વારા ખાતર આપવાની પદ્ધતિની ચકાસણી કરવી

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિભાગ (કૃષિ આબોહવાકીય પરિસ્થિતિ-૩) માં પિયત રવિ દિવેલા ઉગાડતા ખેડુતોને દિવેલા (જી.સી.એચ.-૭) પાકમાં ટપક પિયત પદ્ધતિથી ૦.૮ બાષ્પીભવન આંક મુજબ પિયત આપવું અને સાથે ૮૦ : ૨૫ કિગ્રા/હે નાઈટ્રોજન : ફોસ્ફોરસ આપવાની ભલામણ છે. જેમાં ફોસ્ફોરસયુક્ત ખાતરનો સંપૂર્ણ જથ્થો (૨૫ કિગ્રા) અને ૩૦ કિલો નાઈટ્રોજન તત્વ પાયાનાં ખાતર તરીકે તથા બાકીનો જથ્થો (૬૦ કિ.ગ્રા) વાવણી બાદ ૩૦ દિવસ પછી પાંચ સરખા હપ્તામાં (૧૨ કિગ્રા નો એક ભાગ) નવ દિવસનાં એકાંતરે ટપક સિંચાઈ પદ્ધતિથી આપવાથી ભલામણ કરેલ નાઈટ્રોજનના કુલ જથ્થામાંથી ૨૫ ટકા બચત સાથે વધુ ઉત્પાદન અને વધુ આવક મળે છે.

પિયત પદ્ધતિ

- બે લેટરલ વચ્ચેનું અંતર : ૧.૨ મીટર
- બે ટપકણિયા વચ્ચેનું અંતર : ૦.૬ મીટર
- ટપકણિયાનો પ્રવાહ : ૪ લિટર / કલાક
- પદ્ધતિ ચલાવવા માટેનો સમયગાળો : ત્રણ દિવસના એકાંતરે

પધ્ધતિ ચલાવવાનો સમય

ઓક્ટોબર	: ૧.૪ કલાક
નવેમ્બર	: ૧.૫ કલાક
ડિસેમ્બર	: ૧.૩ કલાક
જાન્યુઆરી	: ૧.૩ કલાક
ફેબ્રુઆરી	: ૧.૪ કલાક
માર્ચ	: ૨.૦ કલાક
એપ્રિલ	: ૨.૦ કલાક

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, કઠોળ અને દિલેલા સંશોધન કેન્દ્ર, ન.કુ.યુ., નવસારી]

૪. ફળ પાકો

૪.૧ કેસર અને હાફુસ જાતની કેરીની નિકાસ કરવા માટે ગરમ પાણીની માવજતથી ફળમાખી નિયંત્રણ, ફળની પકવણી અને ગુણવત્તા પર અસર

નિકાસકારોને આથી ભલામણ કરવામાં આવે છે કે કેસર અને આફુસ જાતની કેરીને ૫૦° સે ૨૦ મિનિટ સુધી ગરમ પાણીની માવજત આપવાથી ફળમાખીનું સંક્રમણ નાબુદ કરી નિકાસલક્ષી ગુણવત્તા મેળવી શકાય છે.

ગરમ પાણીની માવજત

માવજત આપેલ કેરી

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૭ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ.વિ, ન.કુ.યુ., નવસારી]

૪.૨ કેળની લૂમ ઉપર જુદા જુદા પ્રકારનાં આચ્છાદન (Sleeving) નો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદ વાળા વિસ્તારમાં ટપક પદ્ધતિ અપનાવી કેળની ખેતી કરતાં ખેડૂતોને કેળની લૂમ પૂરેપૂરી વિકસિત થાય ત્યારે કેળને સુરક્ષિત રાખવા માટે લૂમ ઉપર ૧૬ માઈક્રોનનાં પ્લાસ્ટીક (પારદર્શક અથવા બ્લુ પ્લાસ્ટીક) અથવા પી. પી. નોન વુવન ફિલ્મ ઢાંકવાથી જીવાણુ અને ફુગનું પ્રમાણ ઘટાડી સારી ગુણવત્તાયુક્ત કેળાનું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

કેળની લૂમ ઉપર પ્લાસ્ટીક આચ્છાદન

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૫. શાકભાજી પાકો

૫.૧ જંતુનાશકો દ્વારા રીંગણની લાલ કથીરીનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ ગુજરાતમાં રીંગણની ખેતી કરતા ખેડૂતોને લાલ કથીરીના અસરકારક નિયંત્રણ અને વધુ ઉત્પાદન મેળવવા માટે ફેનાજાક્વિન ૧૦ ઈ.સી. ૦.૦૧% (૧૦ મી.લી. પ્રતિ ૧૦ લીટર પાણી)ના બે છંટકાવ કરવા. પહેલો છંટકાવ પાન કથીરીના ઉપદ્રવની શરૂઆત થાય ત્યારે અને બીજો છંટકાવ પહેલા છંટકાવના ૧૫ દિવસ બાદ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

લાલ કથીરીનું નુકશાન

વર્ષ	પાક	જીવાત	જંતુનાશક	માત્રા			વેઈટીંગ પીરીયડ (દિવસ)	રિમાર્ક્સ (દવાના અવશેષો)
				સક્રિય તત્વ / હેક્ટર	સાંદ્રતા %	પાણીમાં મિશ્રણ		
૨૦૧૭	રીંગણ	લાલ કથીરી	ફેનાજાક્વિન	૫૦૦ મી.લી.	૦.૦૧	૫૦૦ લી.	૧૦	શોધી મર્યાદા નીચે

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કીટકશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

પ.૨ કુદરતી હવા ફેરવાળા ગ્રીન હાઉસમાં કેપ્સીકમના પાકમાં ટપક સિંચાઈ દ્વારા ખાતર તથા છોડની કેળવણીની પદ્ધતિઓનું ધોરણ નિશ્ચિત કરવું

નેચરલી વેન્ટીલેટેડ પોલી હાઉસમાં કેપ્સીકમ મરચાની રક્ષિત ખેતી સાથે સંકળાયેલ ખેડૂતોને ૧૦૦૦ ચો.મી. ના પોલીહાઉસમાંથી વધુ આવક મેળવવા માટે પાકને ફર્ટિગેશન અંતર્ગત ૨૫:૨૫:૨૫ કિગ્રા ના.ફો.પો. (નીચેના કોઠામાં દર્શાવ્યા બાદ પ્રમાણે)ની સાથે ટ્રાયકોડર્મા વિરીડી, ફોસ્ફરસ સોલ્યુબીલાઈઝીંગ બેક્ટેરિયા (બેસિલસ મેગાટેરીયમ), એઝોટોબેક્ટર અને સ્યુડોમોનાસ ફ્લુરોસેન્સ દરેક ૦.૫ કિગ્રા તથા ૦.૪ ટન વર્મીકમ્પોષ્ટ અને ૫.૦ કિગ્રા સૂક્ષ્મ તત્વ (ગ્રેડ-૫) પ્રમાણે છોડની રોપણી સમયે આપવાની અને છોડને ચાર ડાળી ઉપર કેળવણી કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

પાકનો સમય ગાળો	ખાતર વિભાજીત કરવાનો ગુણોત્તર			નોંધ
	નાઈટ્રોજન (કિગ્રા)	ફોસ્ફરસ (કિગ્રા)	પોટાશીયમ (કિગ્રા)	
પ્રથમ વિકાસ તબક્કો (પ્રથમ ૩૦ દિવસ)	૭.૧૫	૮.૩૨	૨.૫૦	<ul style="list-style-type: none"> ફર્ટિગેશનની શરૂઆત રોપણી બાદ ૧૦-૧૫ દિવસ પછી કરવી. અઠવાડિયામાં એકવાર ફર્ટિગેશન આપવું. ફૂલના સમયગાળા દરમિયાન નાઈટ્રોજનની પૂરતી કેલ્શિયમ નાઈટ્રેટ ખાતરના સ્ત્રોતથી કરવી.
દ્વિતીય વિકાસ તબક્કો (૩૧ થી ૬૦ દિવસ)	૩.૫૭	૫.૫૬	૫.૦૦	
તૃતીય વિકાસ તબક્કો (૬૧ થી ૯૦ દિવસ)	૩.૫૭	૨.૭૮	૭.૫૦	
ચોથો વિકાસ તબક્કો (૯૧ થી ૧૨૦ દિવસ)	૩.૫૭	૨.૭૮	૫.૦૦	
પાંચમો વિકાસ તબક્કો (૧૨૧ થી ૧૫૦ દિવસ)	૩.૫૭	૨.૭૮	૨.૫૦	
છઠ્ઠો વિકાસ તબક્કો (૧૫૧ થી ૧૮૦ દિવસ)	૩.૫૭	૨.૭૮	૨.૫૦	
કુલ	૨૫.૦૦	૨૫.૦૦	૨૫.૦૦	

કેપ્સીકમમાં ચાર ડાળી ઉપર કેળવણી કરવાની પદ્ધતિ

કેપ્સીકમમાં કેળવણી પદ્ધતિ

કેપ્સીકમના છોડને ચાર ડાળી ઉપર કેળવણી માટે ફેરરોપણી પછી ૨૦ થી ૨૫ દિવસે છોડની અગ્રકલિકા દૂર કરવાથી પાનની કક્ષમાંથી ચાર મજબૂત શાખા નીકળશે જેને દરેક છોડ ઉપર વ્યવસ્થિત જાળવણી કરવી. આ દરમિયાન અન્ય નબળી નીકળતી ડાળીને અવશ્ય દૂર કરવી. કેપ્સીકમની દરેક ડાળી બીજી અન્ય બે પ્રશાખામાં

વિભાજીત થાય છે. જેમાં એક મજબૂત અને એક નબળી પ્રશાખા હોય છે જેમાંથી મજબૂત પ્રશાખાને છોડ ઉપર રાખી નબળી પ્રશાખાને નિયમિત પણે દૂર કરવી. વધુમાં છોડની દરેક ગાંઠ ઉપર બે પાંદડા અથવા ઓછામાં ઓછું એક પાન અને એક ફળની જાળવણી કરવી. મોટા કદનાં ફળ મેળવવા માટે કેપ્સીકમના છોડને એક થડ ઉપર બે ડાળી રાખી ઉછેર કરવો.

પોલીહાઉસમાં ફર્ટીગેશન અને કેળવણી અંતર્ગત કેપ્સીકમનું ઉત્પાદન

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, શાભાજી વિજ્ઞાન વિભાગ, અ.બા.વ.મ.વિ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

પ.૩ શકકરિયા: ભૂકાંતિ (સીઆઈપી-૪૪૦૧૨૭, સમર્થન)

શકકરિયાની "ભૂકાંતિ" જાતના કંદનું ઉત્પાદન ૩૩.૨ ટન/હેક્ટર નોંધાયેલ હતું જે રાષ્ટ્રીય જાત "ગૌરી" કરતાં ૮૨ ટકા વધુ જોવા મળ્યું, ઉપરાંત આ જાતના કંદમાં બીટા - કેરોટીનનું પ્રમાણ પણ રાષ્ટ્રીય જાત "ગૌરી" કરતાં વધુ નોંધાયેલ છે. દક્ષિણ ગુજરાતના વિસ્તારમાં વાવણી માટે આ જાતને સમર્થન આપવામાં આવે છે.

ભૂકાંતિ: બીટા કેરોટીનથી ભરપૂર શકકરિયાની જાત

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, શાભાજી વિજ્ઞાન વિભાગ, અ.બા.વ.મ.વિ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

પ.૪ કલર શેડનેટની-મેથી-ધાણા અને લસણનાં પાક ઉપર અસર

દક્ષિણ ગુજરાતનાં વધુ વરસાદવાળા વિસ્તારમાં ઉનાળાની ઋતુ દરમ્યાન (એપ્રિલ-મે) લીલા શાકભાજીના પાકો જેવા કે લસણ, મેથી અને ધાણાનું વાવેતર કરતા ખેડુતોએ ૫૦ ટકા શેડીંગવાળા લાલ અથવા લીલા-કાળા રંગનાં શેડનેટમાં ઉછેરવાથી વધુ ઉત્પાદન અને વધારે ચોખ્ખો નફો મેળવી શકાય છે.

કલર શેડનેટમાં ઉનાળુ લીલા શાકભાજીની ખેતી

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન
વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૫.૫ સુગર બટિ (ઘાસચારા માટે) પાકમાં પિયત અને જાત અંગેનો અભ્યાસ

દક્ષિણ ગુજરાતનાં દરિયા કાંઠાના ક્ષારયુક્ત ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં રવિશ્રતુમાં લીલા ઘાસચારા માટે સુગર બીટનું વાવેતર (જોડીયા હાર: ૨૦ સેમી x ૪૦ સેમી (૨ હાર) x ૬૦ સેમી, ગાદી ક્યારાની પહોળાઈ – ૬૦ સેમી અને ચાસની પહોળાઈ – ૪૦ સેમી) કરતા ખેડૂતોએ સુગર બીટની "જેકે કુબેર" જાતની વાવણી કરવી અને પાકને કુલ ૧૩ પિયત આપવાની ભલામણ કરવામા આવે છે. જે પૈકી પ્રથમ પિયત વાવણી બાદ તુરંત જ, બીજું પિયત વાવણી બાદ ૧૦ દિવસે અને બાકીના ૧૧ પિયત ૧૦ થી ૧૨ દિવસનાં ગાળે આપવા. આમ કરવાથી સુગર બીટના લીલા ઘાસચારાનું વધુ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મળે છે.

સુગરબીટ પાકમાં પિયત વ્યવસ્થાપન

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન, સં.એ., નવસારી]

૫.૬ ગુજરાત નવસારી હળદર-૧ના વૃદ્ધિ અને ઉત્પાદન ઉપર રાઈઝોમ ના કદની અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદવાળા વિસ્તારમાં (એ.ઈ.એસ.-૩) હળદર જાત (જીએનટી-૧) વાવતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે હળદરની માતૃગાંઠના ટૂકડા (૧૦-૧૫ ગ્રામ) પ્રો-ટ્રેમાં ઉછેરી એક મહીના બાદ ફેરોપણી કરવાથી ઓછા બિયારણના જથ્થા સાથે વધારે ચોખ્ખી આવક મેળવી શકાય છે.

હળદરની માતૃગાંઠ

પ્રો-ટ્રેમાં ઉછેર માટે બિયારણના ટૂકડા (૧૦-૧૫ ગ્રામ)

હળદરનો પાક

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, શાભાજી વિજ્ઞાન વિભાગ, અ.બા.વ.મ.વિ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬. ફૂલ પાકો

૬.૧ સ્પાઈડર લીલીમાં બીન મોસમી ફૂલોનું ઉત્પાદન મેળવવા માટે પાક પધ્ધતિ વ્યવસ્થાપન

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદી ઝોન -૧માં સ્પાઈડર લીલીની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, સ્પાઈડર લીલીના પાનને મે માસના પ્રથમ અઠવાડિયામાં નીચે કાપણી કર્યા બાદ જ્યારે છોડ ૩૦ થી ૪૫ સે.મી. ઉચાઈનો થાય ત્યારે ૧.૫% (૧૫ ગ્રામ / ૧ લિટર) મુજબ ૧૩:૦:૪૫ (ના. ફો. પો.)નો પ્રથમ છંટકાવ કરી ૧૫ દિવસ બાદ ઉપરોક્ત

કરેલ ખાતર (૩૦૦:૨૨૫:૨૦૦ ના. ફો. પો. કિગ્રા / હેકટર) આપવાથી વધુ કળીઓનું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, પુષ્પ વિજ્ઞાન વિભાગ,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનીય મહાવિદ્યાલય, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬.૨ ગુલાબના ફૂલોની સુકવણીની પદ્ધતિનું માનકીકરણ

સુકા ફૂલોના લઘુ ઉદ્યોગમાં રુચિ ધરાવતી વ્યક્તિઓને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ફૂલોની સુકવણી માટે ગુલાબની ટોપ સિક્રેટ અને ગોલ્ડ સ્ટ્રાઈક જાતોને સિલિકા જેલ (૬૦-૧૨૦ mesh size) વડે આચ્છાદિત કરી (૮૫૦ ગ્રામ સિલિકા / ૧૦ ફૂલ) માઈક્રોવેવ ઓવનમાં (૧ દિવસ, ૮૦૦ વોટ / ૩૦ લિટર કેપેસિટી) અથવા ઓરડામાં (૭ દિવસ)

સુકવણી કરવાથી સારી ગુણવત્તાવાળા સુકા ફૂલો મેળવી શકાય, જેની જાળવણી ૧૨૦ દિવસ સુધી કરી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, પુષ્પ વિજ્ઞાન વિભાગ,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનીય મહાવિદ્યાલય ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૬.૩ પોલીહાઉસમાં કારનેશનની લાલ કથીરીનું રાસાયણિક નિયંત્રણ

દક્ષિણ ગુજરાતમાં પોલીહાઉસમાં કારનેશનની ખેતી કરતા ખેડૂતોને લાલ કથીરીના અસરકારક નિયંત્રણ માટે અને વધુ ઉત્પાદન તથા ફૂલની સારી ગુણવત્તા મેળવવા માટે પ્રોપરગાઈટ ૫૭ ઈસી ૦.૧% (૧૭. ૫ મી.લી. પ્રતિ ૧૦ લીટર પાણી)નાં ત્રણ છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. પહેલો છંટકાવ પાન કથીરીના ઉપદ્રવની શરૂઆત થાય ત્યારે કરવો તથા બીજો અને ત્રીજો છંટકાવ પહેલા અને બીજા છંટકાવના ૧૫ દિવસ બાદ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

લાલ કથીરી

વર્ષ	પાક	જીવાત	જંતુનાશક	માત્રા			વેઈટીંગ પીરિયડ (દિવસ)	રિમાર્ક્સ (દવાના અવશેષ)
				સક્રિય તત્વ હેક્ટર	સાંદ્રતા %	પાણીમાં મિશ્રણ		
૨૦૧૭	કારનેશન	લાલ કથીરી	પ્રોપરગાઈટ ૫૭ ઈસી	૮૭૫ મી.લી.	૦.૧	૫૦૦ લી.	૭	શોધી મર્યાદા નીચે

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કીટકશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૭. કૃષિ ઈજનેરી

૭.૧ કેસર કેરીનું પેકીંગ કરવા કોરુગેટેડ ફાઈબર બોર્ડમાંથી બોક્ષ બનાવવાની ડીઝાઈન

બોક્ષ બનાવનારાઓને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૩ કિગ્રા, ૫ કિગ્રા, અને ૧૦ કિગ્રા કેસર કેરી ફળ પેક કરી સલામત રીતે વહન કરવા માટે ક્રાફ્ટ લાઈનર કાગળ સાથે બી-ટાઈપની વમળ ધરાવતા, ૧૨% થી ઓછો ભેજ વાળા અને અનુક્રમે ૨.૪૪ ન્યુનએમએમ, ૫.૩૧ ન્યુનએમએમ અને ૪.૫૧ ન્યુનએમએમ ની એજ ક્રશ ટેસ્ટ અંક ધરાવતા કોરુગેટેડ ફાઈબર બોર્ડ બોક્ષ નીચે જણાવેલ માપદંડ મુજબ બનેલા હોય તે વાપરવા.

વિગત	૩ કિગ્રા બોક્ષ	૫ કિગ્રા બોક્ષ	૧૦ કિગ્રા બોક્ષ
બોક્ષનો પ્રકાર	વન પીસ ઈન્ટરલોકીંગ બોક્ષ (ઓએસસી)	વન પીસ ટ્રક-ઈન કવર/ટેલીસ્કોપીક બોક્ષ (ઓએસસી)	વન પીસ બોક્ષ (આરએસસી)
બોક્ષની કંપ્રેશીવ સ્ટ્રેન્થ, કિગ્રાફોર્સ	૧૦૫.૪૯	૨૧૭.૩૦	૨૨૮.૯૨
અંદરના પરીમાણ લંબાઈ×પહોળાઈ×ઉંચાઈ	૩૯૮×૨૫૬×૬૬	૩૩૨×૨૫૬×૧૩૦	૩૩૨×૨૫૬×૨૫૬

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, ઈનચાર્જ, સેન્ટર ઓફ એક્સીલન્સ ઓન પોષ્ટહાર્વેષ્ટ ટેકનોલોજી, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮. મૂલ્યવૃદ્ધિ

૮.૧ વ્યાપારીક ધોરણે અપનાવવા માટે ડુંગળીની રીંગની સુકવણી કરવાની તકનીક વિકસાવવી

આથી પ્રોસેસરો અને ઉદ્યોગ સાહસિકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે લાલ ડુંગળીની સુકવણી કરવા માટે ડુંગળીની રિંગ્સને ૨૦૦૦ પીપીએમ પોટેશિયમ મેટાબાઈસલ્ફાઈટ (છોક) અને ૫૦૦ પીપીએમ સાઈટ્રિક એસિડના મિશ્રણમાં ૧૫ મિનિટ પૂર્વ માવજત બાદ ચાર તબક્કામાં સુકવણીના તાપમાને (૭૫, ૭૦, ૬૫ અને ૬૦૦ સે પર અનુક્રમે ૨ કલાક, ૨ કલાક, ૧ કલાક અને આશરે ૮ કલાક સૂકવણી સુધી) સુકવવી સુકાવેલ લાલ ડુંગળી રિંગ્સને ૪૦૦ ગેજ એચ.ડી.પી.એ.ઈ. થેલીમાં પેક કરી ૬ મહિના સુધી જીવાણુરહીત સારી ગુણવત્તા સાથે સંગ્રહ કરી શકાય છે.

ડુંગળી અને સુકાવેલ લાલ ડુંગળીની રિંગ્સ

[ભલામણનું વર્ષ : ૨૦૧૭ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અબાવકોન, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૨ વ્યાપારીક ધોરણે અપનાવવા માટે ભીંડાના ટૂકડાઓનું સુકવણી કરવા માટેની તકનીક વિકસાવવી

આથી પ્રોસેસરો અને ઉદ્યોગસાહસિકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ભીંડાના ટૂકડાની સુકવણી કરવા માટે ભીંડાના ટૂકડાને ૧૫૦૦ પીપીએમ પોટેશિયમ મેટાબાઈસલ્ફાઈટ (છોક) અને ૫૦૦ પીપીએમ સાઈટ્રિક એસિડના મિશ્રણમાં ૧૫ મિનિટ પૂર્વ માવજત બાદ બે તબક્કામાં સુકવણીના તાપમાને (૭૫૦ સે પર ૨ કલાક અને ૬૫૦ સે પર આશરે ૧૦ કલાક સૂકવણી સુધી) સુકવવી. સુકાવેલ ભીંડાના ટૂકડાને ૪૦૦ ગેજ એચ.ડી.પી.એ.ઈ. થેલીમાં પેક કરી સામાન્ય તાપમાન પર ૬ મહિના સુધી જીવાણુરહીત સારી ગુણવત્તા સાથે સંગ્રહ કરી શકાય છે.

ભીંડા અને સુકવેલ ભીંડાના ટુકડા

[ભલામણનુ વર્ષ : ૨૦૧૭ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અબાવકોન, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૩ વ્યાપારીક ધોરણે અપનાવવા માટે ફૂલકોબીની સુકવણી કરવા માટે તકનીક વિકસાવવી

આથી પ્રોસેસરો અને ઉદ્યોગસાહસિકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ફૂલકોબીના ટુકડાની સુકવણી કરવા માટે ફૂલકોબીના ટુકડાને ૧૫૦૦ પીપીએમ પોટેશિયમ મેટાબાઈસલ્ફાઈટ (છોક) અને ૧૦૦૦ પીપીએમ સાઈટ્રિક એસિડના મિશ્રણમાં ૧૫ મિનિટ પૂર્વ માવજત આપવી. પૂર્વ માવજત આપ્યા બાદ ચાર તબક્કામાં સુકવણીના તાપમાને (૭૫, ૭૦, ૬૫ અને ૬૦૦ સે પર અનુક્રમે ૨ કલાક, ૨ કલાક, ૧ કલાક અને આશરે ૭ કલાક સૂકવણી સુધી) સુકવવી. સુકાવેલ ફૂલકોબીના ટુકડાને ૪૦૦ ગેજ એચ.ડી.પી.એઈ. થેલીમાં પેક કરી ૬ મહિના સુધી જીવાણુરહીત સારી ગુણવત્તા સાથે સંગ્રહ કરી શકાય છે.

ફૂલકોબી અને ફૂલકોબીના સુકવેલ ટુકડા

[ભલામણનુ વર્ષ : ૨૦૧૭ સહપ્રાધ્યાપક અને વડા, પી.એચ.ટી. વિભાગ, અ.બા.વ.મ.વિ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૪ સુકવેલ લીલા મરચાના પાવડરની ગુણવત્તા ઉપર સુકવણી પહેલા કરાતી માવજતની અસર

ઉદ્યોગકારો / ફૂડ પ્રોસેસરોને લીલા મરચાનો પાવડર બનાવવા માટે વિકસાવવામાં આવેલ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. જેમાં લીલા મરચાના ૨ સે.મી. લાંબા ટૂંકડાઓને પ્રમાણિત પદ્ધતિ(૯૦૦ સે. તાપમાને ૩ મિનિટ સુધી) થી પાણીમાં બ્લાન્ચીંગ કર્યા બાદ ૨૦૦૦ પી.પી.એમ. સોડીયમ મેટાબાઈસલ્ફાઈટના દ્રાવણમાં ૩૦ મિનિટ માટે માવજત આપીને ૬૦૦ સે. તાપમાને ટ્રે ડ્રાયરમાં ૧૮ કલાક અંતિમ ભેજ ૫+૧ ટકા ના થાય ત્યાં સુધી નિર્જલીકૃત કરવા, ત્યાર બાદ સૂકા લીલા મરચાના ટૂંકડાઓને દળી ૧૨૫ માઈક્રોન જાડાઈની એચ.ડી. પી.ઈ. થેલીમાં પેક કરી સામાન્ય તાપમાને (૨૬ – ૩૨ ° સે.) ૬ મહિના સુધી સંગ્રહ કરી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, ઈન્ચાર્જ, સેન્ટર ઓફ એકસીલન્સ ઓન પોષ્ટહાર્વેષ્ટ ટેકનોલોજી, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૮.૫ વ્યાપારીક ધોરણે કાચા કેળાનો પાવડર બનાવવાની ટેકનોલોજીનું માનાંકીકરણ

ફૂડ પ્રોસેસરો અને ઉદ્યોગ સાહસીકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૨ મી.મી. પાતળી ગ્રાન્ડ નાઈન જાતની કાચા કેળાની પાતરી કાપી અને ૭૦° સે. તાપમાને ૧ મિનિટ સુધી બ્લાન્ચીંગ કરી, ત્યાર બાદ ૧૦૦૦ પી.પી.એમ. પોટાશીયમ

મેટાબાઈસલ્ફાઈટ + ૨૦૦૦ પી.પી.એમ. સાઈટ્રીક એસીડના દ્રાવણમાં ૩૦ મિનિટ સુધી ડુબાડી, $60 \pm 2^\circ$ સે. તાપમાને ડ્રાયરમાં અંતીમ ભેજ $0.5 \pm 1\%$ થાય ત્યાં સુધી સુકવણી કરી, સુકવેલ કેળાની ચીરીઓને દળી કાચની બરણીમાં અથવા એલ્યુમીનીયમ લેમીનેટ થેલીમાં ભરવાથી ૬ માસ સુધી સામાન્ય તાપમાને સંગ્રહ કરી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ: ૨૦૧૭, ઈન્ચાર્જ, સેન્ટર ઓફ એકસીલન્સ ઓન પોષ્ટહાર્વેષ્ટ ટેકનોલોજી, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૯. પશુપાલન

૯.૧ શ્વાનોની ચેતાતંત્ર સંબંધી તકલીફોનો તબીબી અભ્યાસ

પાલતુ શ્વાનમાં ઉંચાઈએથી પટકાવવાથી પાછળના બન્ને પગે લકવાગ્રસ્ત થયાની નોંધાયેલ ઘટનાઓ (૮૭.૫૦%)ના આધારે ભલામણ કરવામાં આવે છે કે શ્વાનો રમૂજમાં કે અકસ્માતે ઉંચાઈએથી પટકાઈના જાય તેની કાળજી રાખવી.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, વેટરનરી સર્જરી અને રેડિયોલોજી વિભાગ, વેટરનરી કોલેજ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૯.૨ બરફી બનાવટમાં તરબુચની આંતર છાલનો ઉપયોગ

આથી ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, ભેંસના દુધમાં ૧૦% વજન મુજબ તરબુચની આંતર છાલ ઉમેરીને બનાવેલ "તરબુચ બરફી"નાં ભૌતિક, રાસાયણિક અને સંવેદનાત્મક ગુણધર્મ જળવાઈ રહે છે. જેને ફ્રિજના તાપમાને ($0\pm 1^\circ$ સે.) ૨૦ દિવસ સુધી સંગ્રહી શકાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, પશુ ઉત્પાદ પ્રોઘોગિકી વિભાગ, પ.ચિ.પ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૯.૩ દુધ આપતી સુરતી ભેંસોના ખોરાકમાં મેથી ઉમેરવાથી દુધ ઉત્પાદન અને ગુણવત્તા પર થતી અસર

દક્ષિણ ગુજરાતના પશુપાલકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, સુરતી ભેંસોને વિચાણ બાદ ૪૦ થી ૧૧૫ દિવસ દરમિયાન પૂરક આહાર તરીકે ૧૨૫-૧૫૦ ગ્રામ મેથી દાણાને રાત ભર પલાળીને ખવડાવવાથી દુધ ઉત્પાદન પર થતા ખર્ચ (રૂા. / લિ.) ને અસર કર્યા વગર કુલ દુધ ઉત્પાદનમાં (આશરે ૮%) વધારો થાય છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, પશુ પોષણ વિભાગ, પ.ચિ.પ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૯.૪ દક્ષિણ ગુજરાતના સુરતી ભેંસ પાળતા પશુપાલકો માટે ગરમીની ઋતુમાં લીલી એગ્રોનેટનો ઉપયોગ

દક્ષિણ ગુજરાતના સુરતી ભેંસ પાળતા પશુપાલકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગરમીની ઋતુમાં (એપ્રિલના અંતથી જુનનું પહેલું અઠવાડિયું) પશુઓના પાકા રહેકાણની ખુલ્લી જગ્યામાં ૧૦ ફુટની ઉંચાઈએ ૭૫% લીલી એગ્રોનેટનો ઉપયોગ કરવાથી બપોરના ૨ થી ૫ ના સમયગાળામાં જમીનનું તાપમાન ૧૦ થી ૧૫ ડિગ્રી સેલ્સિયસ ઘટાડી શકાય અને ગરમ ભેજવાળી ઋતુમાં (મધ્ય જુન થી જુલાઈના અંત સુધી) તાપમાન ભેજ ક્રમાંક (THI) ઓછું થવાથી ગરમીનું ભારણ ઘટે છે જેનાથી સુરતી ભેંસોને આરામ પહોંચાડી શકાય છે.

સુરતી ભેંસોના પાકા રહેઠાણની ખુલ્લી જગ્યામાં
બાંધેલી ૭૫% લીલી એગ્રો નેટ

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, ફીજીયોલોજી અને
બાયોકેમિસ્ટ્રી વિભાગ, વેટરીનરી કોલેજ, ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૦. વન્ય પાકો

૧૦.૧ અર્જુન સાદડ(ટર્મીનાલીઆ અર્જુના)માં સતત ઉત્પાદન કરવા માટે છાલની લણણી કરવાની તકનીક

દક્ષિણ ગુજરાતના ભારે વરસાદીય વિસ્તારવાળા ઝોન-૧ ના અર્જુન સાદડની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૧૦૦ સેમીના કે તેથી વધારે ઘેરાવા વાળા ટર્મીનાલીઆ અર્જુના (અર્જુન સાદડ) ના વૃક્ષની છાલને ૧૦ સેમી ઉંચાઈ × ૫ સેમી પહોળાઈનો કાપ મૂકી છાલની લણણી કરવામાં આવે તો છાલનું વધુ અને સતત ઉત્પાદન મળે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, એસએએફ,
કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી (અબાકોન), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૦.૨ નીલગીરી ક્લોનનું વિકાસ અને ફીઝીઓલોજીકલ ગુણધર્મોનું મુલ્યાંકન કરવું

દક્ષિણ ગુજરાત ભારે વરસાદ ઝોન-૧માં નીલગીરીની ખેતી કરનાર ખેડૂતો માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, વધુ બાયોમાસ અથવા પલ્પ વુડ ઉત્પાદન માટે ક્લોન જી ૨૮૩ ને ૨ x ૨ મીટર અંતરે ઉછેરી ચાર વર્ષે કાપણી કરવી જોઈએ.

નીલગીરીની ક્લોન જી ૨૮૩

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, એકબીટીઆઈ, કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી (અબાકોન), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૦.૩ દક્ષિણ ગુજરાતમાં જુદા જુદા વાંસની પ્રજાતિઓનું કાર્બન સંગ્રહ ક્ષમતાની ચકાસણી કરવી

દક્ષિણ ગુજરાતની ભારે વરસાદ વાળા વિસ્તાર ઝોન-૧માં વાંસની ખેતી કરતાં ખેડૂતો માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગ્રીન બામ્બુ (બામ્બુસા વુલગારીસ) જાત વધારે વજન અને કાર્બન સંગ્રહ માટે વાવેતર કરી શકાય.

પતંગ વ્યવસાય માટે પાતળા અને બે ગાંઠ વચ્ચે લાંબા અંતર હોઈ એવી વાંસની જાતો શીઝોસ્ટીકમ પરગ્રસાઈલ અને શીઝોસ્ટીકમ ડુલૂઆ નું વાવેતર કરવાની ભલામણ છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, એસએએફ, કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી (અબાકોન), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૦.૪ દક્ષિણ ગુજરાતનાં ડાંગ વિસ્તારમાં ગૌણ વન પેદાશોનું સંભવિત અને સંભાવના

દક્ષિણ ગુજરાત ભારે વરસાદીય ઝોન-૧ના ડાંગ વિસ્તારના આદિવાસી ઓને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગૌણ વન પેદાશો જેવી કે મહુડા ફૂલ, કરમદા, પુવાડ બીજ, કડાચો ગુંદર, સફેદ મુશળી, મધ અને વાંસને એકત્રીકરણ અને જુથમાં વેચાણ કરી વધુ લાભપ્રદ ભાવો મેળવી શકે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, એફપીયુ, કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી (અબાકોન), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

પુવાડ બીજ, કડાચો ગુંદર, સફેદ મુશળી, મધ અને વાંસને એકત્રીકરણ અને જુથમાં વેચાણ કરી વધુ લાભપ્રદ ભાવો મેળવી શકે છે.

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, એફપીયુ, કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી (અબાકોન), ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૧. રેશમની ખેતી

૧૧.૧ શેતુરના રેશમના કીડાના ઉછેરમાં એન્ટિબાયોટિક્સની ભૂમિકા

શેતુરના રેશમના કીડાનો ઉછેર કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, ટુકડા કરેલ શેતુરના પાનને કલોરામ્ફેનિકોલ ૫૦૦ મીલી ગ્રામ ૦.૦૫ ટકા (કલોરામ્ફેનિકોલ પલ્મીટેટ) (૫ ગ્રામ/ ૧૦ લિટર પાણીના દ્રાવણમાં પાંચ મિનિટ સુધી ડુબાડી, ખુલ્લામાં સુકવીને પાંચમી અવસ્થાના શેતુરના કીડાને (ચોથા નીર્મોચન બાદ તુરંત) દિવસમાં એક વાર સાંજના સમયે છેલ્લા ખોરાકમાં ખવડાવાથી શેતુરના રેશમના કીડાનો સફળ ઉછેર કરી શકાય છે. તેમજ કીડાના ઉછેર કરવાના દરમાં અસરકારક વધારો થાય છે અને વધુમાં વધુ ડેનીયર અને ઓછામાં ઓછા રેન્ડીટા મેળવી શકાય છે.

શેતુરના રેશમના કીડા

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કીટકશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

૧૧.૨ દિવેલાના રેશમના કીડાનો ઉછેરમાં એન્ટિબાયોટિક્સની ભૂમિકા

દિવેલાના રેશમના કીડાનો ઉછેર કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, દિવેલાના પાનને સ્ટ્રેપ્ટોમાયસીન ૦.૦૫ ટકા (સ્ટ્રેપ્ટોસાયકલીન એસપી) (૫ ગ્રામ / ૧૦ લિટર પાણી)ના દ્રાવણમાં પાંચ મિનિટ સુધી ડુબાડી, ખુદ્ધામાં સુકવીને પાંચમી અવસ્થાના દિવેલાના કીડાને (ચોથા નીર્મોચન બાદ તુરંત) દિવસમાં એક વાર સાંજના સમયે છેદ્યા ખોરાકમાં ખવડાવાથી દિવેલાના રેશમના કીડાનો સફળ ઉછેર કરી શકાય છે તેમજ કીડાના ઉછેર કરવાના દરમાં અસરકારક વધારો થાય છે.

દિવેલાના રેશમના કીડા

[ભલામણ વર્ષ : ૨૦૧૭, પ્રાધ્યાપક અને વડા, કીટકશાસ્ત્ર વિભાગ, ન.મ.કૃ.મ., ન.કૃ.યુ., નવસારી]

ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતાનું પ્રતિક નૌરોજી સીડ અને બાયોફર્ટીલાઈઝર

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા ઉત્પાદિત અગત્યના પાકોની સુધારેલી / સંકર જાતોના બિયારણ અદ્યતન પ્રોસેસિંગ પ્લાન્ટમાં પ્રોસેસ કરી, તૈયાર કરી, સીલ બંધ બેગ "નૌરોજી સીડ" ના નામથી પેકિંગ કરીને વેચાણ કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત જુદા-જુદા પાકો માટે અગત્યના જૈવિક ખાતર (બાયોફર્ટીલાઈઝર)નું ઉત્પાદન તથા વેચાણ કરવામાં આવે છે.

ખેડૂત મિત્રોએ બિયારણ, જૈવિક ખાતર, કલમો તેમજ ફળમાખી ટ્રેપ માટે નીચે દર્શાવેલ સરનામે/ફોન ઉપર સંપર્ક સાધવાથી જરૂરી માર્ગદર્શન મળશે.

ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતાનું પ્રતિક નૌરોજી સીડ અને બાયોફર્ટીલાઈઝર

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા ઉત્પાદિત અગત્યના પાકોની સુધારેલી / સંકર જાતોના બિયારણ અદ્યતન પ્રોસેસિંગ પ્લાન્ટમાં પ્રોસેસ કરી, તૈયાર કરી, સીલ બંધ બેગ "નૌરોજી સીડ" ના નામથી પેકિંગ કરીને વેચાણ કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત જુદા-જુદા પાકો માટે અગત્યના જૈવિક ખાતર (બાયોફર્ટીલાઈઝર)નું ઉત્પાદન તથા વેચાણ કરવામાં આવે છે.

ખેડૂત મિત્રોએ બિયારણ, જૈવિક ખાતર, કલમો તેમજ ફળમાખી ટ્રેપ માટે નીચે દર્શાવેલ સરનામે/ફોન ઉપર સંપર્ક સાધવાથી જરૂરી માર્ગદર્શન મળશે.

—: બિયારણ :—

નોડલ ઓફીસર (મેગાસીડ) અને યુનિટ હેડ,
કઠોળ અને દિવેલા સંશોધન કેન્દ્ર,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન : ૦૨૬૩૭-૨૮૨૦૨૮

—: જૈવિક ખાતર :—

પ્રાધ્યાપક અને વડા,
વનસ્પતિ રોગશાસ્ત્ર વિભાગ,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન : ૦૨૬૩૭-૨૮૨૭૭૧-૭૫
એક્ષ.નં. ૧૨૧૦

—: રોપા / કલમો :—

સંશોધન વૈજ્ઞાનિક,
વિભાગીય બાગાયત સંશોધન કેન્દ્ર,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનીય મહાવિદ્યાલય,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન : ૦૨૬૩૭-૨૮૨૪૬૪ / ૨૮૨૪૫૯

—: ફળમાખી ટ્રેપ :—

પ્રાધ્યાપક અને વડા (કિટકશાસ્ત્ર)
બાગાયત કિટકશાસ્ત્ર વિભાગ,
અસ્પી બાગાયત-વ-વનિય મહાવિદ્યાલય,
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન : ૦૨૬૩૭-૨૮૨૧૪૪

નોરોજી નોવેલ

કેળનાં થડમાંથી બનાવેલ સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતર

ફાયદાઓ :-

- * સંપૂર્ણ સેન્દ્રિય પ્રવાહી ખાતર છે.
- * નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ, પોટાશ ઉપરાંત શુક્ષ્મ તત્વો પણ ધરાવે છે.
- * કુદરતી રીતે પેદા થતાં વૃદ્ધિવર્ધક ધરાવે છે.
- * જુદા જુદા પાકમાં ફુલ, ફળ અવસ્થાએ છંટકાવ કરવાથી ઉત્પાદન વધે છે.
- * વૃદ્ધિવર્ધક હોય ઉપયોગ નર્સરી તબક્કામાં કરવાથી છોડનો વૃદ્ધિ અને વિકાસ ઝડપી થાય છે.

—:: ઉત્પાદક અને વિક્રેતા ::—

સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (જળ અને જમીન)
બનાના સ્યુટોસ્ટેમ પ્રોસેસીંગ યુનિટ
જળ અને જમીન વ્યવસ્થાપન સંશોધન એકમ
નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, નવસારી.
ફોન. ૦૨૬૩૭-૨૯૨૧૦૩

